

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

UUSIMAA-KAAVA 2050
Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaiset
lausunnot Uusimaa-kaavan vaikutuksista
Natura-alueiden luontoarvoihin

Uudenmaan liitto 2019

Sisällys

1.	Saatteeksi	3
2.	Uudenmaan ELY-keskuksen lausunto	4
3.	Metsähallituksen lausunto	22

1. Saatteeksi

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Metsähallitus ovat antaneet luonnonsuojelulain 65 §:n mukaiset lausunnot Uusimaa-kaava 2050 Natura-arvioinneista. Lausunnoissa otetaan kantaa Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet (FI10100065) Natura-alueeseen kohdistuviin vaikutuksiin ja arvioidaan vaikutukset merkittäviksi. Maakuntahallitus päätti kuitenkin jättää Östersundomin alueen pois Helsingin seudun vaihemaakuntakaavasta. Siten ei kaavaehdotuksesta enää osoiteta sellaista maankäyttöratkaisua, josta lausunnoissa on todettu aiheutuvan kyseiselle Natura-alueelle merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Näin olleen on lausunnot katsottava johtopäätöksiltään sellaisiksi, ettei Uusimaa-kaava 2050 merkittävästi heikennä Natura-alueiden perusteina olevia luonnonarvoja, kun arvioinneissa kuvatut lieventämistoimenpiteet toteutetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

9.10.2019

Uudenmaan liitto
Aluesuunnittelu
toimisto@uudenmaanliitto.fi

Viite Lausuntopyyntö 10.4.2019 ja täydennys 2.10.2019

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Uusimaa-kaava 2050 Natura-arvioinneista

Uudenmaan liitto pyytää Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista lausuntoa arvioinneista, jotka koskevat Uusimaa-kaava 2050 vaikutuksia Natura 2000 -verkoston alueisiin.

Arviointiraportti sisältää kahdeksan Natura-alueen osalta ns. Natura-arvioinnin kynnysarkinnan ja neljän alueen osalta varsinaisen Natura-arvioinnin. Arvioinnin ovat laatineet Marko Nieminen ja Pertti Koskimies Faunatica Oy:stä. Arviointiraporttia on täydennetty erillisellä Espoonlahti-Saunalahti Natura 2000 -alueen Natura-arvioinnilla, jonka on laatinut Marko Nieminen Faunatica Oy:stä.

Uusimaa-kaavan 2050 keskeinen sisältö

Uusimaa-kaava 2050 on kaikki keskeiset maankäytön teemat käsittelevä maakuntakaava, jonka aikatahtain on vuodessa 2050. Uusimaa-kaavassa moni teema osoitetaan kehittämisperiaate- ja kohdemerkinnöillä, mistä syystä kaava on otteeltaan aikaisempia maakuntakaavoja strategisempi ja joustavampi. Toisaalta kaavamääräysten ohjausvaikutuksen merkitys on entisestään korostunut.

Natura-alueet on osoitettu kaavassa valtioneuvoston päätösten mukaisina. Kaavatyön aikana on arvioitu vaikutuksia kaikkien Uudenmaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osalta. Tarkempiin Natura-kynnysarviointeihin ja varsinaisiin Natura-arviointeihin on valittu ne Natura-alueet, joihin kohdistuu Uusimaa-kaavassa merkittävimpiä maankäyttöpaineita.

UUDENMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN LAUSUNTO

Arviointimenettely

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaan jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että edellä tarkoitettu arviointi on tehty. Viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Lausunto on annettava viivytyksettä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun lausuntopyyntö on saapunut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen

Luonnonsuojelulain 66 §:n mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n tarkoittama arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n mukaan kaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on noudatettava mitä luonnonsuojelulain 10 luvussa säädetään. Kaavan hyväksyminen edellyttää siten arviointi- ja lausuntomenettelyn kautta saatua varmuutta merkittävästi heikentävien vaikutusten poissulkemisesta.

Uudenmaan ELY-keskus toteaa, että luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaisen arviointi- ja hyväksymismenettelyn soveltamisessa on otettava myös huomioon luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohtaa koskeva Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tulkinta. Hanke tai suunnitelma voidaan hyväksyä vasta silloin, kun ei ole olemassa tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä hankkeen tai suunnitelman vahingollisista vaikutuksista Natura 2000 -alueen valinnan perusteisiin. ELY-keskus viittaa tältä osin myös KHO:n vuosikirjapäätökseen KHO:2018:151.

Arviointien asianmukaisuus

Uusimaa-kaavan todennäköiset vaikutusmuodot sekä vaikutusalue on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinneissa tunnistettu ja arvioinnit on kohdennettu vaikutusten näkökulmasta oikein arvioinnin kohteena olevien Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin. Myös yhteisvaikutuksiin muiden tiedossa olevien hankkeiden ja suunnitelmien kanssa on kiinnitetty arvioinneissa huomiota, vaikka osalla Natura-alueista yhteisvaikutusten arviointi on jäänyt varsin suppeaksi.

Natura-arvioinnit on laadittu asiantuntija-arvioina olemassa olevaan tietoon perustuen.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaikutuksia on selvitetty tavalla, joka täyttää LSL 65 §:ssä tarkoitetut asianmukaisuuden vaatimukset ja sen pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä vaikutusten merkittävydestä.

Natura-arvioinnin kynnysharkintana tehdyt arvioinnit

Seitsemän Natura 2000 -alueen osalta on laadittu ns. Natura-kynnyсарviointi maakuntakaavan vaikutuksista alueiden suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin. Arviointien lähtökohdaksi on ollut, että heikentävät vaikutukset jäävät niin vähäisiksi, ettei varsinainen laji- ja luontotyyppikohtainen LSL 65 §:n mukainen arviointi ole tarpeen. Nämä alueet ovat:

Tuusulanjärven lintuvesi (FI0100046)

Asemansuo (FI0100047)

Kallahden harju-, niitty- ja vesialueet (FI0100063)

Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät (FI0100064)

Boxin suot (FI0100068)

Porvoonjoen suisto-Stensböle (FI0100074)

Sipoonjoki (FI0100086)

Uudenmaan ELY-keskus pitää ns. kynnyсарviointeja edellä lueteltujen Natura-alueiden osalta riittävänä ja yhtyy johtopäätökseen, että maakuntakaavan toteuttaminen ei merkittävästi heikennä näiden Natura-alueiden suojelun perusteena olevia luonnonarvoja, kun otetaan huomioon myös kaikkia Natura-alueita koskeva, niiden eheyden ja luontoarvojen turvaamiseksi annettu, yleinen suunnittelumääräys.

Vaikutukset Espoonlahti-Saunalahti Natura-alueeseen

Espoonlahti-Saunalahti (FI0100027) kuuluu Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin mukaisena alueena (SAC). Natura-alueen kokonaispinta-ala on noin 223 ha. Alueen suojeluperusteena on seitsemän luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä sekä kaksi luontodirektiivin liitteen II lajia, katkokynsisammal ja meriuposkuoriainen.

Espoonlahti-Saunalahti Natura-alue on osoitettu maakuntakaavassa kokonaan suojelualueena. Natura-alueen luoteisreunalla on raskaan raideliikenteen varikon kohdemerkintä ja Natura-alue sijaitsee taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden kehittämisperiaatemarkintöjen välissä, mutta merkinnät eivät ulotu kiinni Natura-alueen rajaan asti.

Arvioinnin mukaan Natura-alueen luoteispuolelle suunniteltu raskaan raideliikenteen varikko aiheuttaa rakentamisen ja käytön aikana ainakin hulevesistä, melusta, tärinästä ja valaistuksesta johtuvia heikentäviä vaikutuksia ympäristöönsä. Varikolla on kaksi vaihtoehtoista sijaintia, joista Luoman etäisyys Natura-alueesta on lähimmillään alle 100 metriä ja Mankin noin 350 metriä. Natura-alueelle kohdistuva melu, tärinä ja lisääntynyt valaistus on arvioitu vaikutukseltaan vähäiseksi. Hulevesien arvioidaan ilman huolellisia vesiensuojelutoimia voivan heikentää Espoonlahden veden laatua sekä rakentamisen että varikon käytön aikana.

Maakuntakaavan toteutumisen myötä Natura-alueen ympäristössä tiivistyvä rakentaminen aiheuttaa todennäköisesti virkistyskäyttöpaineen kasvua Natura-alueen maa- ja vesialueilla. Lisääntyvän asutuksen myötä vesialueelle arvioidaan kohdistuvan myös enemmän hajakuormitusta.

Maakuntakaavalla ei ole arvioinnin mukaan suoria vaikutuksia Natura-alueen perusteena oleviin luontotyypeihin tai lajeihin.

Virkistyskäytön kasvu todennäköisesti lisää luontotyyppien jalopuumetsät ja lehdot kulutusvaikutusta Fiskarsinmäen alueella. Kulutuksen lisääntyminen heikentää todennäköisesti myös suojelun perusteena olevan katkokynsisammalen esiintymiä. Arvioinnin mukaan virkistyskäyttöä ohjaamalla heikentävät vaikutukset voidaan kuitenkin lieventää vähäisiksi.

Natura-alueen ympäristöön suunniteltu lisärakentaminen johtaa vedenlaadun heikkenemiseen lisääntyvän ravinnekuormituksen johdosta, ellei hulevesien käsittelyä hoideta asianmukaisesti. Lisääntyvä hulevesikuormitus olisi omiaan heikentämään luontotyyppisiä laajat matalat lahdet ja rannikon laguunit. Natura-arvioinnin lähtökohtana on, että kaiken Natura-alueelle kulkeutuvan huleveden ravinnekuormitus tulee minimoida esimerkiksi viivytyks- ja erotusaltaiden avulla. Arvioinnin mukaan hulevesien asianmukaisella käsittelyllä voidaan jopa pienentää ravinnevalumien määrää nykytilanteeseen verrattuna maatalousalueiden muuttuessa rakennetuiksi alueiksi. Tällä arvioidaan olevan edullinen vaikutus alueen vesiluontotyypeihin.

Meriuposkuoriaiseen kohdistuvia heikentäviä vaikutuksia voidaan arvioinnin mukaan lieventää vähäisiksi vedenlaatua parantavilla toimilla.

Uudenmaan ELY-keskus pitää perusteltuna arvioinnin johtopäätöksiä Espoonlahti-Saunalahti Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin kohdistuvien vaikutusten merkittävydestä. ELY-keskus kuitenkin toteaa, että meriuposkuoriaisen esiintymisestä Espoonlahdella viime vuosina tehdyt selvitykset osoittavat lajin populaatioiden heikentymistä. Lajin ravintokasvien esiintymät näyttävät taantuvan ja samaan aikaan järviruoko valtaa sopivia elinympäristöjä. Merkittävin syy tähän lienee vesien rehevöityminen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa Natura-aluetta ympäröivillä maa-alueilla tulee kiinnittää erityistä huomiota kaikkiin vedenlaatuun vaikuttaviin tekijöihin. Vedenlaadun heikkenemisen estäminen on sekä meriuposkuoriaisen että suojelun perusteena olevien vesiluontotyyppien kannalta keskeisintä. ELY-keskus korostaa, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kunkin Espoonlahden vedenlaatuun vaikuttavan hankkeen ja suunnitelman osalta selvittää ja arvioida tarkemmin Natura-alueelle päätyvien hulevesien määrää ja laatua sekä erityisesti vedenlaatuun kohdistuvia yhteisvaikutuksia.

ELY-keskus katsoo, että Uusimaa-kaava 2050 ei yksistään tai myöskään tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Espoonlahti-Saunalahti Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja, kun arvioinnissa kuvatut lieventämistoimet toteutetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Vaikutukset Laajalahden lintuvesi Natura-alueeseen

Laajalahden lintuvesi (FI0100028) kuuluu Natura 2000 -verkostoon sekä lintu- että luontodirektiivin mukaisena alueena (SPA ja SAC). Natura-alueen kokonaispinta-ala on noin 192 ha. Alueen suojeluperusteena on seitsemän luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä sekä 62 lintudirektiivin liitteen I lintulajia tai muuttolintulajia.

Laajalahden Natura-alue on merkitty suojelualueena maakuntakaavaan ja alue on asetuksella rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi. Natura-alueen ympäristön maankäyttöpaineet ovat suuret, ja asutus ja liikenne tulevat jo nyt monin paikoin aivan Natura-alueen reunamille. Maakuntakaavassa osoitettu ympäristön rakentamisen tiivistyminen todennäköisesti aiheuttaa kasvavaa virkistyspainetta Natura-alueelle. Liikenteen melu ulottuu suurelle osalle aluetta, erityisesti Kehä I:ltä, mutta myös Turunväylältä. Parhaillaan ovat käynnissä Kehä I:n parannustyöt ja Raide-Jokerin rakentaminen Natura-alueen ja Kehä I:n väliin. Laajalahden Natura-alueeseen kohdistuu yhteisvaikutuksia useista hankkeista ja suunnitelmista.

Suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin arvioidaan kohdistuvan vaikutuksia lähinnä virkistyskäyttöpaineen kasvusta ja hulevesikuormituksesta. Natura-arvioinnin mukaan virkistyskäytön heikentävät vaikutukset suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin ovat korkeintaan vähäisiä, kun liikkumista ei ohjata kulutukselle herkkiin lehtoihin. Muut luontotyypit ovat virkistyskäytön kannalta vaikeakulkuisia alueita ja osin laidunkäytössä, ja niillä liikkuminen on myös suojelualueen rauhoitusmääräyksissä rajoitettua. Arvioinnin mukaan hulevesikuormitusta voidaan olennaisesti vähentää kahden keskeisen Laajalahteen johtavan ojan yhteyteen toteutettavilla viivytyslaitailla, jotka on suunniteltu Kehä I:n ja Raide-Jokerin rakentamishankkeessa. ELY-keskus huomauttaa, että Natura-alueelle johdettavien hulevesien hallinnassa on havaittu viime aikoina ongelmia, mikä on näkynyt mm. tulvimisena suojelualueella. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota hulevesien hallintaan Natura-alueen ympäristön hankkeissa ja suunnitelmissa.

ELY-keskus pitää luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arviointia johtopäätöksiltään oikeana edellyttäen, että paikoin jo hyvin kapea puskurivyöhyke Natura-alueen ympärillä säilyy vähintään nykyisen laajuisena.

Maakuntakaavan toteuttamisesta voi arvioinnin mukaan aiheutua Natura-alueen suojelun perusteena oleville lintulajeille häiriötä, jos Natura-alueen lintulajien käyttämiä suojelualueen ulkopuolisia ruokailu- ja lepäilyalueita tuhoutuu tai niiden laatu heikkenee, lintujen siirtymistä palvelevia viheryhteyksiä katkeaa tai niiden laatu heikkenee, ihmisten liikkumisesta aiheutuu häiriötä aiempaa useammin tai ennestään rauhallisilla kohteilla ja rakentamisesta, liikenteestä tai muusta ihmistoiminnasta kantautuu aiempaa enemmän lintuja häiritsevää melua.

Arvioinnin mukaan lähtökohtana on, että Natura-alueen ulkopuoliset lähiympäristön rantametsät, -pensaikot ja muut luonnonalueet Ruukinrannasta Otaniemeen säilyvät sellaisinaan, lähistön asuinalueiden ja liikenneväylien uudisrakentamisessa ja kunnostuksessa vältetään meluhäiriöiden olennaista kasvua etenkin lintujen pesimäaikana, ja alueen kasvavaa virkistyskäyttöä ohjataan tehokkaasti linnuille koituvan häiriön minimoiseksi.

Arvioinnin mukaan vaikutukset olisivat linnuston osalta erityisen merkittäviä, jos asuin- tai liikenneväylien rakentamista sijoitettaisiin nykyistä lähemmäs Natura-alueen rajaa millään suunnalla. Ilman Natura-alueen ulkopuolista, mahdollisimman luonnonmukaista puskurivyöhykettä pesintään ja ruokailuun käyttökelpoinen alue Natura-alueen sisäpuolella supistuu häiriövaikutuksen takia.

Arvioinnin mukaan maakuntakaavan toteuttamisen heikentävät vaikutukset lähinnä suojelun perusteena oleville lintulajeille ovat enintään kohtalaisia.

ELY-keskus katsoo, että Uusimaa-kaava 2050 ei yksistään tai myöskään tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Laajalahden lintuvesi Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja tai alueen eheyttä, kun arvioinnissa kuvatut lieventämistoimet toteutetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. ELY-keskus huomauttaa, että pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeenä osoitetun pääkaupunkiseudun muuta taajamatoimintojen kehittämisvyöhykettä tehokkaammin rakennettavan taajama- ja keskustatoimintojen alueen kehittämisperiaatemerkinän ulottaminen maakuntakaavaehdotuksessa käytännössä kiinni Natura-alueen eteläreunaan on ristiriidassa toimivan puskurivyöhykkeen säilyttämistavoitteen kanssa.

Vaikutukset Vanhankaupunginlahden lintuvesi Natura-alueeseen

Vanhankaupunginlahden lintuvesi (FI0100062) kuuluu Natura 2000 -verkostoon sekä lintu- että luontodirektiivin mukaisena alueena (SPA ja SAC). Natura-alueen kokonaispinta-ala on noin 316 ha. Alueen suojeluperusteena on viisi luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä ja liitteen II laji, täplälampikorento, sekä 70 lintudirektiivin liitteen I lintulajia tai muuttolintulajia.

Vanhankaupunginlahden Natura-alue on merkitty maakuntakaavassa suojelualueena. Natura-alueen ympäristössä valtakunnankeskuksen, pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeen ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden kehittämisperiaatemerkitöiden ja keskustatoimintojen kohdemerkintöjen toteutuminen lisää sekä uudisrakentamista, että tiivistää jo rakennettuja alueita. Maakuntakaavan toteutuminen merkitsee sitä, että Natura-alue on yhä tiukemmin kaupunkimaisen ympäristön puristuksessa useimmilta ilmansuunnilta.

Maakuntakaavan merkinnät eivät arvioinnin mukaan vaikuta suoraan Natura-alueelle, mutta kaavan toteuttamisesta voi aiheutua suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lintulajeille epäsuoria heikentäviä vaikutuksia hulevesikuormituksesta, lähiympäristön muuttumisesta elinympäristöjen kaventumisen ja luonnonalueiden välisten yhteyksien heikentymisen seurauksena, ihmisten liikkumisesta sekä rakentamisesta, liikenteestä ja asutuksesta syntyvän meluhäiriön kasvun vuoksi.

Natura-arvioinnin mukaan suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin lähinnä virkistyskäytöstä ja hulevesistä aiheutuvat heikentävät vaikutukset ovat korkeintaan vähäisiä. Suojelun perusteena olevaan täplälampikorentoon maakuntakaavalla ei arvioida olevan heikentäviä

vaikutuksia. ELY-keskus pitää arvioinnin johtopäätöksiä tältä osin perusteltuina, mutta huomauttaa, että hulevesien hallintaan on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kiinnitettävä riittävää huomiota.

Suojelun perusteena olevien lintujen osalta arvioinnin lähtökohtana on, että Natura-alueen ulkopuoliset Viikintien eteläpuoliset peltoalueet ja Vanhankaupunginlahden rantametsät, -pensaikot ja muut luonnonalueet säilyvät sellaisinaan, lähistön asutusalueiden ja liikenneväylien uudisrakentamisessa ja kunnostuksessa vältetään meluhäiriöiden olennaista kasvua etenkin pesimäaikaan, ja alueen virkistyskäyttöä ohjataan tehokkaasti häiriöiden minimoimiseksi.

Arvioinnin mukaan Natura-alueen linnuston ja sen suojeluarvon turvaaminen edellyttää nykyisten metsä- ja viljelyalueiden jättämistä rakentamatta, mikä koskee sekä asuinalueiden että liikenneväylien rakentamista. Näistä alueista merkittävimpiä ovat Natura-alueen ja Viikintien välinen peltoalue sekä alueen itäpuolen metsäalueet Kivinokasta Herttoniemeen. Myös muut ranta-alueet ja vesialue Natura-alueen eteläpuolella ovat paitsi suojelualueella esiintyvien lintuyläilöiden merkittävää elinympäristöä myös puskurivyöhyke niin visuaalisia kuin melusta johtuvia häiriöitä vastaan. Arvioinnin mukaan riittävän laajan puskurivyöhykkeen lisäksi Natura-alueen kytkeytyneisyys luoteeseen, koilliseen ja itään muihin luontoalueisiin tulee turvata rakentamattomina säilytettävillä viherkäytävillä.

Maakuntakaavan Natura-arvioinnissa tunnistetut ja arvioidut heikentävät vaikutukset ovat pääosin samoja kuin Helsingin yleiskaavalla, jonka Natura-arvioinnista ELY-keskus antoi LSL 65 §:n mukaisen lausunnon 16.2.2016. Tältä osin ELY-keskus viittaa myös vuosikirjaratkaisuun KHO:2018:151, jonka mukaan Etu-Viikin peltoalueet ovat erityisen tärkeitä ruokailu- ja levähdysalueita usealle Natura-alueen suojelun perusteena olevalle lintulajille ja siten Viikin peltoalueen säilyttäminen tarpeeksi laajana on välttämätöntä Natura-alueen luonnonarvojen ja ekologisen toimivuuden turvaamiseksi.

ELY-keskus katsoo, että maakuntakaavan Natura-arvioinnissa on hyvin tunnistettu ekologinen kokonaisuus, johon kuuluvat Vanhankaupunginlahden kosteikko sekä siihen liittyvät rantaniityt, pellot ja metsäalueet. ELY-keskus yhtyy arvioinnissa esitettyyn johtopäätökseen, että Natura-alueen linnuston ja sen suojeluarvon turvaaminen edellyttää Viikintien eteläpuolisten peltoalueiden sekä Natura-alueen itäpuolen metsäalueiden säilyttämistä rakentamattomina. ELY-keskus korostaa, että suojelun perusteena oleviin lintulajeihin kohdistuvia merkittävästi heikentäviä vaikutuksia ei voida muuten sulkea pois. Maakuntakaavassa Natura-alueen ulkopuoliset tärkeät pelto- ja metsäalueet on osoitettu virkistysalueena.

ELY-keskus katsoo, että Uusimaa-kaava 2050 ei yksistään tai myöskään tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa

merkittävästi heikennä Vanhankaupunginlahden lintuvesi Natura 2000 – alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja, kun arvioinnissa kuvatut lieventämistoimet toteutetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Vaikutukset Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueeseen

Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065) sisältyy Natura 2000 -verkostoon sekä lintu- että luontodirektiivin mukaisena alueena (SPA ja SAC). Natura-alue koostuu neljästä erillisestä osa-alueesta ja sen kokonaispinta-ala on noin 355 ha. Alueen suojeluperusteena on 13 luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä ja yksi liitteen II laji sekä 32 lintudirektiivin liitteen I lintulajia tai muuttolintulajia.

Östersundomin alueen maankäyttöä on suunniteltu jo pitkään, ja maankäytön vaikutuksia Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueeseen on arvioitu viime vuosina LSL 65 §:n mukaisessa Natura-arviointi- ja lausunnotmenettelyssä useampaan kertaan sekä maakuntakaava- että yleiskaavatasolla.

Uudenmaan ELY-keskus antoi viimeksi 7.6.2017 LSL 65 §:n lausunnon Östersundomin alueen maakuntakaavasta. ELY-keskus totesi launnossaan, että Östersundomin alueen maakuntakaavaehdotus aiheuttaisi Natura-arvioinnissa esitetyistä lieventämistoimista huolimatta merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065) Natura 2000 -alueen suojelun perusteena oleville luonnon-arvoille. Merkittävät vaikutukset voidaan välttää, jos kaavaehdotukseen tehdään seuraavat muutokset:

- Salmenkallion-Talosaaren valkoisen alueen maankäyttö ratkaistaan siten, että Salmenkallion alueet merkitään liikkumisrajoitustarpeen osalta suojelualueena ja muutoin turvataan alueen säilyminen pääosin rakentamattomana nykyisen kaltaisessa käytössä merenlahtien muodostaman ekologisen kokonaisuuden turvaamiseksi. Tällä muutoksella vältetään kehrääjään, pyyhyn, silikaattikallioihin ja lehtoihin sekä Natura-alueen eheyteen kohdistuvat merkittävästi heikentävät vaikutukset.
- Salmenkallion alueelta Sipoonkorpeen toimivan virkistysalueen rajausta laajennetaan vastaamaan Natura-arvioinnissa esitettyä vaatimusta. Tällä vältetään pyyhyn ja Natura-alueen eheyteen kohdistuvat merkittävästi heikentävät vaikutukset.

Uudenmaan liitto on tämän jälkeen hyväksynyt Östersundomin alueen maakuntakaavan. ELY-keskus on valittanut Helsingin hallinto-oikeuteen, koska katsoi hyväksymispäätöksen olevan luonnonsuojelulain 66 §:n vastainen. Valituksen käsittely on kesken.

Östersundomin alueen suunnittelu on ollut mukana myös Uusimaa-kaava 2050:n valmistelussa osana Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa. Aikaisemman Natura-arvioinnin täydentäminen on ollut tarpeen jo senkin vuoksi, että valtioneuvosto teki 5.12.2018 päätöksen Natura 2000 -alueiden tietojen tarkistuksista. Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065) Natura-alueelle suojelun perusteeksi lisättiin viisi luontotyyppiä ja 15 lintulajia.

Maakuntahallitus päätti 9.9.2019 jättää kuitenkin Östersundomin alueen pois Helsingin seudun vaihemaakuntakaavasta.

Maakuntakaavaluonnoksesta tehty arviointi

Uusimaa-kaavan 2050 Natura-arviointi on tehty Östersundomin lintuvedet ja Mustavuoren lehto Natura-alueen osalta kaksivaiheisena. Kaavaluonnos vastaa sisällöltään Natura-vaikutusten näkökulmasta valituskäsittelyssä olevaa Östersundomin alueen maakuntakaavaa.

Natura-alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppien osalta kaavaluonnoksen Natura-arviointi osoittaa heikentävien vaikutusten kohdistuvan aikaisempien arviointien tapaan erityisesti kulutukselle herkkiin lehtoihin ja silikaattikallioihin. Vaikutukset ovat ensisijaisesti seurausta kaavassa osoitetusta mittavasta uudesta rakentamisesta ja sen synnyttämästä virkistyskäyttöpaineesta. Vaikutukset arvioidaan lehtojen ja silikaattikallioden osalta merkittävästi heikentäviksi ilman lieventämistoimia. Molempien luontotyyppien osalta vaikutuksia voidaan lieventää arvioinnin mukaan kontrolloimalla virkistyskäyttöä liikkumiskielloilla ja ohjauksella sekä määrittelemällä maakuntakaavassa Natura-alueen suojaksi riittävä puskurivyöhyke. Natura-alueen ulkopuolisille kyseisten luontotyyppien esiintymille lieventämistoimena esitetään kaavaan merkintää suojelualueena, joilla liikkumista voidaan tarvittaessa rajoittaa.

Muiden suojelun perusteena olevien luontotyyppien osalta merkittävästi heikentäviä vaikutuksia ei arvioinnin mukaan aiheudu ja vaikutuksia voidaan edelleen lieventää mm. virkistyskäyttöä ohjaamalla ja hulevesien hallinnalla.

ELY-keskus viittaa luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten osalta 7.6.2017 antamaansa lausuntoon Östersundomin alueen maakuntakaavan Natura-arvioinnista. Myös Uusimaa-kaavan Natura-arviointi selkeästi osoittaa, että virkistyskäyttöpainetta Natura-alueella ja sen läheisyydessä on tarvetta rajoittaa ja ohjata luontotyyppeihin lehdot ja silikaattikalliot kohdistuvien merkittävien vaikutusten lieventämiseksi. Kuten ELY-keskus on jo aikaisemmassa lausunnossaan todennut, varsinkin silikaattikallioihin kohdistuvien merkittävästi heikentävien vaikutusten poissulkeminen edellyttää Salmenkallion alueen osoittamista maakuntakaavassa suojelualueena siltä osin, kun on tarpeen estää tai rajoittaa virkistyskäyttöä ja virkistysalueena siltä osin, kun virkistyskäytön ohjaaminen on tarpeen.

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, että suojelun perusteena olevaan korpichohtosammaleeseen ei kohdistu kaavaluonnoksesta elinympäristöä heikentävää vaikutusta. Lajin esiintymä sijaitsee luonnonsuojelualueella, jossa on virkistyskäyttöä ohjaava liikkumisrajoitus.

Natura-alueen suojelun perusteena olevien lintulajien osalta arviointi vaikuttaa johtopäätöksiltään aikaisempia suunnitteluvaiheita selvästi kriittisemmältä. Arvioinnin mukaan merkittävimmät haitat linnustolle aiheutuvat Natura-alueen pohjois- ja itäpuolelle rakennetavasta taajama- ja keskustatoimintojen alueesta ja alueeseen liittyvien liikenneväylien rakentamisesta. Rakentaminen tuhoaa Natura-alueen lähiympäristössä elinympäristöjä, jotka kuuluvat Natura-alueella pesivien tai muutto- tai talviaikaan oleskelevien lintulajien elinpiireihin pesintä-, ruokailu- ja levähdyspaikkoina. Rakentaminen katkaisee arvioinnin mukaan myös Natura-alueen metsälinnuille, etenkin pyylle, otolliset siirtymismahdollisuudet pohjoisempien ja suurempien populaatioiden ja Natura-alueen välillä.

Asukasmäärän kasvu neliökilometrien laajuisella tiiviisti rakennetulla taajama-alueella lisää arvioinnin mukaan monikymmenkertaisesti Natura-alueen merenlahtien ja Mustavuoren ja muiden metsäalueiden sekä koko rakentamisalueen ja merenrannan välisen seudun häiriötä lintujen pesinnälle, ruokailulle ja lepäilylle. Myös alueen rakentamisesta ja asumisesta sekä liikenteestä johtuva melu karkottaa lintuja voimistaen entisestään koko Natura-alueelle ulottuvaa häiriötä.

Arvioinnin mukaan elinympäristöjen ja metsäyhteyksien tuhoutumisen lisäksi koko lintulajistoa, myös tavallisia lajeja, uhkaa ihmisistä ja melusta johtuvan häiriön yleistyminen ja huomattava voimistuminen. Asukasmäärän lisääntyminen tulee olemaan niin huomattava, että merkittäviä heikentäviä vaikutuksia syntyy ilman kunnollisia puskurivyöhykkeitä. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen maksimoimiseksi erityisesti Salmenkallion ja Talosaaren alueille tulee arvioinnin mukaan merkitä tarvittavat luonnonsuojelu- ja virkistysalueet.

Natura-arvioinnin keskeinen johtopäätös on, että maakuntakaavaluonnoksen toteuttaminen aiheuttaa koko Natura-alueen suojelun perusteena olevalle linnustolle heikentäviä vaikutuksia: suurelle osalle lajeista vaikutukset ovat kohtalaisia tai vähäisiä, mutta lievennystoimet huomioidenkin heikennys on merkittävää kehrääjän, kurjen ja pyyn osalta.

ELY-keskus pitää arvioinnissa esitettyjä johtopäätöksiä Natura-alueen suojelun perusteena oleviin lintulajeihin hyvin perusteltuina. Arvioinnin johtopäätökset ovat pitkälle samansuuntaisia kuin ELY-keskuksen lausunnossa Östersundomin alueen maakuntakaavan Natura-arvioinnista.

ELY-keskus katsoo, että maakuntakaavaluonnoksesta kehrääjälle, kurjelle ja pyylle aiheutuvat vaikutukset ovat merkittävästi heikentäviä. Samoin vaikutukset kokonaisuutena arvioiden merkittävästi heikentävät Natura-alueen eheyttä.

Maakuntakaavaehdotuksesta tehty arviointi

Maakuntakaavaehdotukseen (Maakuntahallitus 11.3.2019) on tehty muutoksia, koska kaavaluonnoksesta laaditun arvioinnin mukaan kaava aiheuttaa merkittävästi heikentäviä vaikutuksia lintulajeihin kehrääjä, kurki ja pyy. Natura-arviointia on täydennetty edellä mainittujen kolmen lintulajin osalta.

Kaavaehdotuksessa ei ole enää ns. valkoista aluetta Salmenkallion-Talosaaren alueilla, vaan nämä on merkitty alueeksi, jolla maankäytön ja luonnonarvojen yhteensovittamisella on erityinen tarve. Merkintää koskee suunnittelumääräys, joka velvoittaa huomioimaan Natura-alueen suojelun perusteena olevat luonnonarvot sekä velvoittaa myös selvittämään ja ottamaan käyttöön haitallisia vaikutuksia lieventävät toimenpiteet. Sama yhteensovittamistarpeen aluevarausmerkintä ja suunnittelumääräys koskee laajemmin myös koko uuteen raideliikenteeseen tukeutuvaa taajamatoimintojen kehittämisvyöhykettä. Lisäksi taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen rajauksessa on huomioitu puskurivyöhykkeiden säilyminen Natura-alueen osa-alueiden ympärillä. Sipoonkorven ja Salmenkallion välistä yhteystarvetta on korostettu omalla merkinnällä virkistysalue (V1) ja suunnittelumääräyksellä.

Arvioinnin mukaan maakuntakaavaehdotuksen toteuttaminen ilman huomattavia lievennystoimia aiheuttaisi kehrääjälle merkittävää haittaa sekä pesimämetsien häiriintymisen, saalistusympäristöjen häviämisen että autoliikenteen vilkastumisesta johtuvan kuolleisuuden kasvun vuoksi. Tämän estämiseksi kehrääjän suosimat kallioiset metsäalueet ja muut kehrääjän tunnetut reviirialueet on säilytettävä mahdollisimman luonnontilaisina, eikä niiden häiriintymistä saa kaavoitus- tai muilla toimilla edistää esimerkiksi virkistyskäyttöä tai muita metsäalueiden houkuttelevuutta edistäviä rakenteita rakentamalla, eikä muuttamalla metsäalueiden luonnetta muullakaan tavoin. Kehräjään kohdistuvien merkittävästi heikentävien vaikutusten torjuminen edellyttää arvioinnin mukaan myös taajamatoimintojen rakentamiseksi kaavaillun alueen eteläpuolisten metsäalueiden säilyttämistä kokonaisuudessaan rakentamattomina Salmenkallion, Ribbingön ja Talosaaren alueilla. Kehräjäreviirien ulkopuolella ja kehrääjälle soveltumattomien metsätyyppien alueita on mahdollista kaavoittaa virkistysalueiksi.

Maakuntakaavaehdotuksessa kehrääjän tärkeät elinympäristöt Natura-alueen ulkopuolella on merkitty alueeksi, jolla maankäytön ja luonnonarvojen yhteen sovittamisella on erityinen tarve.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arviointi osoittaa, että kehrääjään kohdistuvien merkittävien vaikutusten lieventäminen edellyttää virkistyskäytön merkittävää rajoittamista lajin tärkeimmillä elinympäristöillä Salmenkallion-Kantarnäsbergetin alueella. Näiden alueiden osoittaminen maakuntakaavassa merkinnällä, jonka mukaan maankäytön ja luonnonarvojen yhteensovittamisella on erityinen tarve, ei ole maankäyttöratkaisu, eikä ohjaa riittävästi tarkempaa suunnittelua. ELY-keskus katsoo, että alueet, joilla virkistyskäytön rajoittaminen on merkittävien vaikutusten lieventämiseksi tarpeen, tulee osoittaa maakuntakaavassa suojelualueina. Tämä alue on maakuntakaavatarkkuudella täysin rajattavissa olemassa olevien selvitysten perusteella (mm. Solonen, T. 2015 pyyn, kehrääjän ja ruisrääkän esiintyminen Sipoonkorven kansallispuiston ympäristössä vuonna 2015 ja alueiden soveltuvuus näiden lajien suojeluun). Tarvittavien liikkumisrajoitusten asettaminen on mahdollista vain luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksillä. Kaavan yhteensovittustarpeen aluevarausmerkintä voi olla riittävä turvaamaan kehrääjän huomioimisen Salmenkallion-Kantarnäsbergetin ulkopuolella.

Kurjelle aiheutuvien merkittävästi heikentävien vaikutusten torjuminen edellyttää arvioinnin mukaan, että Kapellvikenin nykyisin rakentamattomat rannat on säilytettävä kokonaan rakentamattomina ainakin 100 metrin levyisenä, melua ja häiriötä torjuvana puskurivyöhykkeenä, eikä rantavyöhykkeelle pidä ohjata lainkaan virkistyskäyttöä. Samoin kolmen muun merenlahden rantavyöhykkeet on säilytettävä mahdollisimman rauhallisina, jotta kurjelle on mahdollista tarvittaessa vaihtaa pesäpaikkoja Natura-alueen merenlahdilla. Arvioinnin mukaan tarvittaessa ranta-alueelle on säädettävä liikkumisrajoituksia ja muita velvoittavia suojelumääräyksiä. Kurjen pesimä- ja ruokailupaikkojen tarkempi selvittäminen on myös tarpeen ranta-alueiden virkistyskäyttöä suunniteltaessa. Lisäksi Natura-alueen lähiympäristön pelto- ja laidunalueita olisi arvioinnin mukaan säilytettävä nykytilassaan kurjelle sopivina ruokailuympäristöinä.

Kurki on pesäpaikallaan erittäin arka ja siten ihmistoiminnasta aiheutuvalle häiriölle herkkä laji. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arviointi osoittaa, että kurkeen kohdistuvien merkittävien vaikutusten lieventäminen edellyttää virkistyskäytön rajoittamista lajin tärkeimmillä elinympäristöillä erityisesti Kapellvikenin ranta-alueella, mutta myös muilla Natura-alueen merenlahdilla, ja lajin elinympäristöjen säilyttämistä laajemmin myös Natura-alueen ulkopuolella. ELY-keskus katsoo, että puutteellinen tieto kurjen pesimä- ja ruokailupaikoista, sekä erityisesti miten laji käyttää Natura-alueen ulkopuolisia pelto- ja laidunalueita ruokailuympäristönään, on omiaan aiheuttamaan vaikutusten merkittävyyden arviointiin epävarmuutta. Kurjen kannalta todennäköisesti tärkeimmät elinympäristöt Natura-alueen merenlahtiin rajautuen on merkitty kaavaehdotuksessa pääosin alueena, jolla maankäytön ja luonnonarvojen yhteen sovittamisella on erityinen tarve.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kyseinen merkintä ei ole maankäyttöratkaisu, eikä ohjaa riittävästi yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Lisäksi kurjelle erityisen tärkeän Kapellvikenin luoteispuolella taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke ulottuu hyvin lähelle Natura-aluetta, jonka vuoksi vaikutusten lieventämisen kannalta tärkeä puskurivyöhyke ei toteudu.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan merkittävästi heikentävien vaikutusten mahdollisuutta ei ole suljettu kurjen osalta pois riittävällä varmuudella, kun otetaan huomioon kurjen kannalta tärkeimmän Kapellvikenin läheisyyteen suunniteltu merkittävä uusi asuinrakentaminen. Tältä osin ELY-keskus viittaa myös KHO:n vuosikirjatarkaisuun (KHO:2018:151), jonka perusteella johtopäätösten merkittävien haitallisten vaikutusten toteutumatta jäämisestä on perustuttava täydellisiin, täsmällisiin ja lopullisiin päätelmiin, joilla voidaan hälventää kaikenlainen tieteellinen epäily mahdollisista merkittävästi heikentävistä vaikutuksista Natura-alueen suojelun perusteena oleviin lintulajeihin.

Natura-arvioinnin mukaan pyylle aiheutuvan merkittävän haitan välttämiseksi on turvattava yhtenäinen, sopivaa metsäympäristöä kauttaaltaan oleva yhteys kaava-alueen pohjoispuolelle, jotta Natura-alueen pyykanta säilyy riittävässä yhteydessä Sipoonkorven ja sen itäpuolisten laajojen metsäalueiden elinvoimaisemman pyykannan kanssa. Kaavaehdotuksen toteutumisen jälkeen pyiden ainoaksi yhteydeksi on jäämässä Länsisalmen kohdalle osoitettu virkistysalueen aluevarausmerkintä. Arvioinnin mukaan metsäyhteyksien määrän pieneneminen nykyisestä useammasta mahdollisesta siirtymäreitistä vain tähän yhteen heikentäisi merkittävästi Natura-alueen pyypopulaation vuorovaikutusta pohjoisen laajempien metsäalueiden elinvoimaisten populaatioiden kanssa. Rakentaminen myös vähentäisi huomattavasti pyylle elinkelpoisen metsäalueen pinta-alaa Natura-alueen pohjoispuolella.

Arvioinnin mukaan pyykannan säilyminen pitkällä aikavälillä elinvoimaisena Natura-alueella edellyttää, että lajille on turvattava kaavaehdotukseen merkittyihin viheryhteyksiin verrattuna laajempia ja useampia pohjois-eteläsuuntaisia metsäyhteyksiä. Niiden on sijoitettava jo nykyisin pyylle kelvolliseen elinympäristöön, ja joita pitkin pyitä voi mahdollisesti siirtyä nykyinkin Natura-alueelle. Tärkein yhteys on arvioinnin mukaan Kasabergetiltä pohjoiseen suuntautuva Kasabergetin-Länsisalmen-Gumbölen-Norrbergetin yhteys. Toinen yhteys olisi arvioinnin mukaan säilytettävä Gumbölen metsäalueen itäosissa Stora dammen -lammelta kaakkoon pitkin purolaaksoa Kapellvikenin pohjoispuolelle ja edelleen Kapellvikenin länsirantaa pitkin Talosaaren metsäalueeseen. Talosaaresta olisi mahdollista turvata metsäyhteys edelleen Salmenkallion metsäalueelle, Labbackaan ja Mustavuoreen. Yhteydet edellyttäisivät kapeimmilla kohdin metsityksiä riittävän leveyden varmistamiseksi. Arvioinnin mukaan näiden kahden, läntisen ja itäisen,

metsäyhteyden avulla on mahdollista säilyttää pyyppopulaation elinvoimaisuutta siten, että maakuntakaavaehdotuksen mahdollistamasta rakentamisesta aiheutuisi enintään kohtalaisia heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen pyykannalle.

ELY-keskus katsoo, että toimivan ekologisen metsäyhteyden säilyttäminen Natura-alueelta pohjoiseen Sipoonkorpeen ja laajempiin metsäalueisiin on pyyhyn kohdistuvien vaikutusten merkittävyyden kannalta olennainen tekijä. Tähän on kiinnitetty huomioita myös aiemmista suunnitteluvaiheista annetuissa Natura-lausunnoissa sekä maakunta- että yleiskaavatasolla. ELY-keskus on lausunnoissaan tähän asti korostanut erityisesti maakuntakaavaehdotukseen virkistysalueena merkityn Kasaberget-Länsisalmi-Norrberget metsäyhteyden säilyttämistä riittävän leveänä. Natura-arvioinnin perusteella tämä ei ole riittävä turvaamaan pyyppopulaation säilymistä Natura-alueella. ELY-keskus pitää pyyhyn kohdistuvien vaikutusten arviointia aikaisempia Natura-arviointeja selvästi asiantuntevammin ja laajemmin perusteltuna, ja yhtyy siinä esitettyyn näkemykseen vähintään kahden toimivan metsäyhteyden tarpeesta. Arvioinnissa metsäyhteyksien toimivuudelle pyyhyn kannalta esitetyt vaatimukset mm. leveyden suhteen ovat mittakaavaltaan sellaisia, että ne tulee osoittaa maakuntakaavakartalla. Kaavaehdotuksessa viheryhteystarpeena tai virkistysalueena, mukaan lukien erityinen V1 merkintä, eivät täytä Natura-arvioinnissa pyyhyn kannalta toimivalle metsäyhteydelle asetettuja vaatimuksia. ELY-keskus katsoo, että maakuntakaavaehdotuksen vaikutukset pyyhyn ovat merkittävästi heikentäviä.

Yhteenveto

ELY-keskus katsoo, että Uusimaa-kaava 2050 aiheuttaa Natura-arvioinnissa esitetyistä lieventämistoimista huolimatta merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065) Natura 2000 -alueen suojelun perusteena oleville luonnonarvoille. Merkittävät vaikutukset voidaan välttää, jos kaavaehdotukseen tehdään seuraavat muutokset:

- Salmenkallion-Kantarnäsbergetin metsäalue, joka on kehrääjän tärkeintä pesimäympäristöä, merkitään kaavassa suojelualueena. Muutoin turvataan ns. Salmenkallion-Talosaaren alueen säilyminen rakentamattomana nykyisen kaltaisessa käytössä merenlahtien muodostaman ekologisen kokonaisuuden toimivuuden turvaamiseksi.
- Kapellvikenin ranta-alueilla tarkennetaan uuteen raideliikenteeseen tukeutuvan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen merkintää ja suojelualuemerkintää siten, että ranta-alueille jää Natura-arvioinnin vaatima puskurivyöhyke.

- Natura-arvioinnissa tarkemmin kuvatut metsäyhteydet Natura-alueelta pohjoiseen Sipoonkorpeen sekä Talosaaren ja Salmenkallion välillä merkitään kaavaan virkistysalueena ja pyynn elinympäristövaatimukset huomioivalla suunnittelumääräyksellä.

Vaikutukset Sipoonkorven Natura-alueeseen

Sipoonkorpi (FI0100066) sisältyy Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin mukaisena alueena (SAC). Natura-alueen pinta-ala on 1 267 ha. Alueen suojeluperusteena on 11 luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä ja liitteen II lajeista kirjoverkkoperhonen ja korpohohtosammal. Natura-alue kuuluu lähes kokonaan Sipoonkorven kansallispuistoon.

Sipoonkorven Natura-alue on merkitty suojelualueena maakuntakaavaluonnokseen. Kaavaluonnoksen todennäköiset vaikutukset liittyvät asukasmäärän voimakkaaseen kasvuun varsinkin Östersundomin alueella Natura-alueen läheisyydessä. Maakuntakaavalla ei ole suoria vaikutuksia suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin, mutta epäsuoria vaikutuksia syntyy virkistyskäyttöpaineen kasvun seurauksena.

Maakuntakaavaluonnoksella arvioidaan olevan virkistyskäytön aiheuttaman maaston kulumisen vuoksi kohtalainen heikentävä vaikutus luontotyypeihin silikaattikalliot ja luonnonmetsät. Lisäksi useille luontotyypeille arvioidaan aiheutuvan virkistyskäytöstä vähäisiä kielteisiä vaikutuksia. Arvioinnin mukaan luontotyypeihin kohdistuvia vaikutuksia voidaan kuitenkin lieventää ohjaamalla ja kontrolloimalla ihmisten liikkumista maastossa.

Maakuntakaavaluonnoksella ei ole arvioinnin mukaan suoria vaikutuksia suojelun perusteena olevien kirjoverkkoperhosen ja korpohohtosammalen elinympäristöihin. Korpohohtosammalella katsotaan olevan laajalla Natura-alueella riittävästi soveliaita elinympäristöjä ja leviämismahdollisuuksia turvaamaan pitkäaikaista säilymistä. Kirjoverkkoperhosen lisääntymisympäristöjä ovat valoisa metsänreunat ja -aukot, joita syntyy mm. hakkuiden seurauksena. Metsätalouskäytön seurauksena Natura-alueen ulkopuolella lajin elinympäristöjä on todennäköisesti yleisemmin ja ne ovat myös uusiutuvampia kuin Natura-alueella. Tämän katsotaan osaltaan turvaavan lajin esiintymistä myös Natura-alueella. Virkistyskäytöllä ei katsota olevan kummallekaan lajille myöskään epäsuoria heikentäviä vaikutuksia.

ELY-keskus yhtyy arvioinnissa tehtyyn johtopäätökseen. Kaavan seurauksena voimistuva virkistyskäyttöpaine kohdistuu todennäköisesti ensisijaisesti Sipoonkorven kansallispuiston etelä- ja länsiosiin Natura-alueen ulkopuolelle. Kuten jo aikaisemmissa suunnitteluvaiheissa ELY-

keskus on lausunnoissaan todennut, kasvavan virkistyskäyttöpaineen ohjaukseen on kiinnitettävä alueella erityistä huomiota.

Uusimaa-kaava 2050 ei yksistään tai myöskään tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Sipoonkorpi Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja, kun arvioinnissa kuvatut lieventämistoimet toteutetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Asian on ratkaissut johtaja Satu Pääkkönen ja esitellyt johtava asiantuntija Ilpo Huolman. Merkintä sähköisestä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö (kirjaamo@ym.fi)

Metsähallitus, Rannikon luontopalvelut (kirjaamo@metsa.fi)

Suomen ympäristökeskus (kirjaamo.syke@ymparisto.fi)

Tämä asiakirja UUELY/4384/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/4384/2019 har godkänts elektroniskt

Pääkkönen Satu 09.10.2019 15:57

Huolman Ilpo 09.10.2019 15:43

11.10.2019

Uudenmaan liitto
toimisto@uudenmaanliitto.fi

Viite: Uudenmaan liiton lausuntopyyntö Metsähallitukselle, saapunut 12.4.2019, täydennetty 4.10.2019 Espoonlahti-Saunalahti Natura 2000 -alueen osalta

Metsähallituksen luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Uusimaa 2050 - kaavan vaikutuksista Natura-alueiden luontoarvoihin

Hankkeen taustatiedot

Uusimaa 2050 - kaava on kaikki keskeiset maankäytön teemat käsittelevä ja yhteen kokoava maakuntakaava, joka tähtää vuoteen 2050. Kaava on aikaisempia maakuntakaavoja strategisempi ja joustavampi, koska moni teema osoitetaan kehittämisperiaate- ja kohdemerkinnöillä. Kaavan avulla varaudutaan toimintaympäristön muutoksiin. Kaavan päätavoitteet ovat seuraavat: kasvun kestävä ohjaaminen ja alueiden välinen tasapaino, ilmastonmuutokseen vastaaminen sekä luonnonvarojen ja luonnon kestävä käyttö, hyvinvoinnin ja vetovoimaisuuden lisääminen sekä kestävä kilpailukyky.

Uusimaa -kaava koostuu kolmen seudun vaihekaavoista, joilla vastataan seutujen erilaisiin tarpeisiin. Kaavat on laadittu Helsingin seudulle, Itä-Uudellemaalle ja Länsi-Uudellemaalle. Seutujen vaihemaakuntakaavoja ohjaavana taustavisiona toimii Uudenmaan rakennesuunnitelma. Oikeusvaikutukseton suunnitelma kattaa koko Uudenmaan ja siinä esitetään kokonaiskuva maakunnan aluerakenteesta vuonna 2050. Kullakin seudun vaihemaakuntakaavalla on omat kaavakarttansa sekä merkinnät ja määräykset -asiakirjansa. Kaavamääräykset ovat sisällöltään samat kaikissa kaavoissa. Kaavakartat ja merkinnät ja määräykset ovat oikeusvaikutteisia asiakirjoja. Kaavaselostus ja muut kaavojen yhteiset aineistot ovat oikeusvaikutuksettomia asiakirjoja. Voimaan tullessaan Uusimaa-kaava kumoaa sekä nyt voimassa olevat että lainvoimaiset maakuntakaavat, lukuun ottamatta 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisua, jossa Itäiselle Uudellemaalle osoitetaan neljä tuulivoimatuotantoon soveltuvaa aluetta.

Uudenmaan liitto on teettänyt kaavan liittyen luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin (Uudenmaan liiton julkaisuja E 221-2019). Arvioinnin on laatinut Faunatica, Pertti Koskimies ja Marko Nieminen. 8 Natura-alueen osalta on tehty ns. tarveharkinta ja 4 alueen (Laajalahden lintuvesi, Espoonlahti-Saunalahti, Vanhankaupunginlahden lintuvesi ja Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet sekä Sipoonkorpi Natura 2000 -alueet) osalta on tehty tarkempi-Natura-arviointi. Maakuntahallitus on hyväksynyt Uusimaa-kaavan ehdotusaineiston 9.9.2019. Kaavaehdotus on nähtävillä 8.10-8.11.2019.

Kaavaan on tehty arvioinnin jälkeen muutoksia, jotka liittyvät Natura-arvioinnissa oleviin kohteisiin. Sipoonkorpeen ja Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueisiin kohdistuva Östersundomin alue on kokonaisuudessaan poistettu Helsingin seudun vaihemaakuntakaavasta. Syinä tähän ovat edellisen Östersundomin 2. vaihemaakuntakaavan keskeneräinen valitusprosessi, Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan esitetystä

11.10.2019

Östersundomin kaavaratkaisusta todennäköisesti valitettaisiin ja molemmissa kaavoissa Östersundomin alueeseen liittyy erityisesti Natura-vaikutusten arviointiin ja arviointituloksiin tulkintaan merkittävästi erilaisia kuntien ja viranomaisten tulkintoja.

Metsähallitus maanhaltijana ja luonnonsuojelualueiden hoitajana toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Arviointi kohdistuu joulukuussa 2018 hyväksytyissä Natura-tietolomakkeessa esitettyihin luontotyypeihin ja lajeihin. Natura-alueet on osoitettu kaavassa siten kuin ne ovat valtioneuvoston päätöksessä. Osa arvioista on tehty ns kynnysarvointina/tarveharkintana ja osa varsinaisena Natura-arviointina.

Arviointi on laadittu pääosin kaavan luonnosvaiheessa, mutta siinä on huomioitu myös ehdotusvaiheesta tehtyjä muutoksia. Luonnonsuojelulain 65§:n mukaan luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on pyydettävä lausunto Ely -keskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on.

Natura-tarveharkintojen alueet

Valtion omistuksessa ja Metsähallituksen hallinnassa on alueita ns. Natura-tarveharkinnan seuraavilla kohdealueilla: Asemansuo (FI0100047 SAC), Boxin suot (FI0100068), Sipoonjoki (FI0100086), Tuusulanjärven lintuvesi (FI0100046) ja Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät (FI0100064). Metsähallitus pitää edellä mainittujen alueiden osalta tehtyjä arvioiteja asianmukaisina. Oleelliset vaikutusmuodot on tunnistettu ja vaikutuksia on arvioitu riittävästi sekä kohdennettu oikein suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin. Arviointien pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä vaikutusten merkittävydestä. Kaikkia Natura-alueita koskee kaavan yleinen suunnittelumääräys, jonka tarkoitus on turvata alueiden eheys ja luontoarvot.

Metsähallitus katsoo, että johtopäätökset ovat oikeita ja riittävästi perusteltuja. Metsähallitus yhtyy johtopäätöksiin, joiden mukaan maakuntakaavan toteuttaminen yksin tai yhdessä muiden tiedossa olevien hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei aiheuta merkittäviä heikentäviä vaikutuksia suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin, kun esitetyt lieventämistoimenpiteet toteutetaan ja huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa.

Natura-arviointien alueet

Valtion omistuksessa ja Metsähallituksen hallinnassa on seuraavia alueita, joista on tehty Natura-arviointi: Espoonlahti-Saunalahti (FI0100027), Laajalahden lintuvesi (FI0100028), Sipoonkorpi (FI0100066) ja Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065). Kaava-aineistoon on tehty muutoksia vielä ehdotusvaiheessa suhteessa natura-arviointiin ja näitä on huomioitu arvioinneissa.

11.10.2019

Espoonlahti-Saunalahti (FI0100027)

Metsähallituksen hallinnassa oleva alue Natura-alueesta on perustettu asetuksella (380/1995) luonnonsuojelualueeksi Espoonlahden. Metsähallitus pitää **Espoonlahti-Saunalahti (FI0100027)** osalta tehtyä arviointia asianmukaisena. Oleelliset vaikutusmuodot on tunnistettu ja vaikutuksia on arvioitu riittävästi sekä kohdennettu oikein suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyyppeihin. Arviointien pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä vaikutusten merkittävydestä.

Alue on osoitettu suojelualueena maakuntakaavassa. Sen reunalla on raskaan raideliikenteen varikkoa tarkoittava kohdemerkintä ja ympärillä taajamatoimintojen kehittämisvyöhykettä ja periaatemerkintää, mutta ne eivät ulotu aivan Natura-alueeseen kiinni. Muuttuvan maankäytön aiheuttamat häiriöt kuten melu, värinä ja valaistus, hulevedet, hajakuormitus sekä virkistyskäyttöpaineen kasvun aiheuttama kuluminen vaikuttavat Natura-alueeseen. Arvioinnin lähtökohta on, että kaiken Natura-alueelle kulkeutuvan huleveden ravinnekuormitus tulee minimoida esimerkiksi viivytys- ja erotusaltaiden avulla.

Metsähallitus katsoo, että johtopäätökset ovat oikeita ja riittävästi perusteltuja sekä yhtyy johtopäätöksiin, joiden mukaan maakuntakaavan toteuttamisesta ei synny merkittäviä heikentäviä vaikutuksia yksin tai yhdessä muiden tiedossa olevien hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin tai eheyteen, kun esitetyt lieventämistoimenpiteet toteutetaan. Metsähallitus kuitenkin huomauttaa, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita hulevesiin (määrä ja laatu) ja veden laatuun sekä eri hankkeiden ja suunnitelmien yhteisvaikutuksiin.

Laajalahden lintuvesi (FI0100028)

Metsähallitus pitää **Laajalahden lintuvesi (FI0100028)** Natura-alueen osalta tehtyä arviointia asianmukaisena. Oleelliset vaikutusmuodot on tunnistettu ja vaikutuksia on arvioitu riittävästi sekä kohdennettu oikein suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyyppeihin. Arvioinnin pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä vaikutusten merkittävydestä.

Alue on merkitty maakuntakaavaan suojelualueena ja se on perustettu asetuksella (974/1989). luonnonsuojelualueeksi, joka on Metsähallituksen hallinnassa. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetut pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeen ja taajamatoimintojen kehittämisperiaatemerkinnät sivuavat Natura-aluetta ja ovat siinä käytännössä kiinni etelä-osassa aluetta. Tämä on osin ristiriidassa arvioinnin lähtökohdan (mm. Natura-alueen ulkopuolisten Ruukinrannasta Otaniemeen olevien rantametsien, - pensaikkojen ja muiden luonnonalueiden säilyminen sellaisinaan) kanssa.

Arvioinnissa todetaan johtopäätöksissä, että vaikutukset olisivat linnuston kannalta erityisen merkittäviä, mikäli asuin- tai liikenneväylien rakentamista sijoitettaisiin nykyistä lähemmäksi Natura-alueen rajaa millään suunnalla. Luontotyyppeihin kohdistuu arvioinnin mukaan vaikutuksia virkistyskäyttöpaineen kasvusta johtuvasta mahdollisesta kumisesta (erityisesti lehtoihin) sekä hulevesikuormituksesta. Hulevesikuormitusta voidaan arvioinnin mukaan vähentää kahden Laajalahden johtavan ojan yhteyteen tehtävillä viivytysaltilailla, jotka on suunniteltu Kehä I:n ja Raide-Jokerin rakentamishankkeissa. Metsähallitus tuo esille, että Laajalahden lintuvedet Natura-alueelle ja luonnonsuojelualueelle kulkevien hulevesien osalta on jo nyt rakentamisen aivan alkuvaiheessa esiintynyt ongelmia niiden hallinnassa. Tämä on aiheuttanut vettymistä, vedenpinnan nousua ja tulvimista suojelualueella luomukarjan käytössä olevalla laitumella loppukesästä lähtien.

11.10.2019

Metsähallitus katsoo, että arvioinnissa esitetyt johtopäätökset ovat oikeita ja riittävästi perusteltuja. Metsähallitus yhtyy johtopäätöksiin, joiden mukaan maakuntakaavan toteuttamisesta ei synny merkittäviä heikentäviä vaikutuksia yksin tai yhdessä muiden tiedossa olevien hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin tai eheyteen ei synny, kun esitetyt lieventämistoimenpiteet toteutetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa hankkeissa. Näissä hankkeissa tulee kiinnittää jatkossa entistä enemmän huomiota hulevesien tehokkaaseen ja riittävään hallintaan ja ohjaamiseen sekä seurantaan. Myös puskurivyöhykkeen tulee (rantametsät, - pensaikot ja muut luonnonalueet) säilyä ainakin nykyisen levyisenä.

Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065)

Metsähallitus on jo aiemmin Östersundomin maakäytön suunnittelun eri vaiheissa lausunut mm. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksen Natura-arvioinnista (14.7.2017 356/2015). Metsähallitus katsoi, että maakuntakaavaehdotus aiheuttaisi lieventämistoimenpiteistä huolimatta merkittäviä heikentäviä vaikutuksia ja esitti siinä keinoja, joilla merkittävästi heikentävät vaikutukset voitaisiin välttää.

Nyt Natura-arviointi on tehty nykyisestä maakuntakaavan luonnoksesta ja ehdotuksesta. Östersundomin alue on maakuntahallituksen 9.9.2019 päätöksellä jätetty pois Helsingin seudun maakuntakaavasta, mutta on kuitenkin ollut mukana Natura-arviossa. Kaavaluonnoksen Natura-arvioinnin mukaan pyylle, kehrääjälle ja kurjelle aiheutui merkittäviä heikentäviä vaikutuksia lieventämistoimenpiteistä huolimatta. Kaavaehdotuksessa arviointiin kolmen edellä mainitun lajin osalta asia uudestaan täydentämällä arviointia ja lieventämistoimenpiteitä.

Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueen osalta Metsähallitus katsoo, että oleelliset vaikutusmuodot on tunnistettu ja vaikutuksia on arvioitu riittävästi sekä kohdennettu oikein suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin. Nyt lajikohtaisissa arvioinneissa on mukana myös kurki verrattuna aiempiin kaavoihin. Vaikutusmuotojen ja vaikutustenarviointi on erityisesti pyyn, kehrääjän ja kurjen osalta tehty huolellisesti ja asiantuntevasti lajien ekologiaat ja elinympäristövaatimukset huomioiden.

Metsähallitus katsoo, että arvioinnin pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä vaikutusten merkittävydestä. Metsähallitus ei yhdy johtopäätöksiin, joiden mukaan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia luontoarvoihin ei synny, kun esitetyt lieventämistoimenpiteet toteutetaan.

Metsähallitus katsoo, että nyt tehdyn Natura-arvioinnin ja kaavaehdotuksen lieventämistoimenpiteet (kaava-alueen suunnittelumääräys ohjaamaan yksityiskohtaisempaa suunnittelua, V1 virkistysalue kaavamerkintä Salmenkallion ja Sipoonkorven välissä, (virkistyskäytön suunnittelu ja ohjaaminen)) eivät edelleenkään ole riittäviä ohjauskeinoja ja maankäyttöratkaisuja. Metsähallitus katsoo, että kaavan toteuttaminen aiheuttaisi merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0064) Natura 2000 -alueen suojelun perusteena oleville luonnonarvoille (silikaattikalliot, lehdot, pyy, kehrääjä, kurki) ja alueen eheydelle ja koskemattomuudelle. Merkittävästi heikentävät vaikutukset voidaan välttää tekemällä seuraavia muutoksia:

- Kehrääjän pesimäympäristö Salmenkallion-Kantarnäsbergetin metsäalue merkitään kaavassa suojelualueeksi, jolloin virkistyskäyttöä on mahdollista rajoittaa liikumisrajoituksin ja muutoin turvataan Talosaaren-Salmenkallion alueen säilyminen rakentamattomana nykyisen kaltaisena.

11.10.2019

- Lehtojen ja silikaattikallioiden osalta kaavassa on osoitettava suojelualueena ne alueet Salmenkalliossa kuin on tarpeen rajoittaa liikkumista ja virkistyskäytön ohjaamisen kannalta virkistysalueena.
- Pyyn osalta täytyy säilyttää arvioinnissa esitetyt toimivat ekologiset metsäyhteydet (vähintään 2 erillistä yhteyttä, läntinen ja itäinen) Natura-alueelta Sipoonkorpeen pohjois- eteläsuunnassa sekä Talosaaren ja Salmenkallion välillä. Yhteyksien tulee olla riittävän leveitä/laajoja (vähintään arvioinnissa esitetyt 800m-1000m sekä itä-länsisuunnassa metsittämällä pelloille vähintään 100 m leveitä tiheikköjä ja kapeimpien kohtien leventäminen). Kaavassa tulee olla suunnittelumääräys, jossa huomioidaan pyyn elinympäristövaatimukset sekä osoitettava alueet virkistysalueena.
- Kurjen osalta Kapellvikenin nykyisin rakentamattomat ja luonnontilaiset rannat on säilytettävä sellaisenaan ja vähintään 100 metrin levyisenä, eikä niille voida ohjata virkistyskäyttöä tai reitistöä. Tämä on osoitettava kaavamerkinnöin (suojelualuemerkintä), niin että siihen jää riittävä Natura-arvioinnin edellyttämä puskurivyöhyke ja mahdollisuus rajoittaa liikkumista. Virkistyskäytön rajoittamista tarvitaan myös muilla Natura-alueen kolmella merenlahdella ja lajin elinympäristön säilyttämistä laajemminkin Natura-alueen lähiympäristön pelto- ja laidunalueilla.

Sipoonkorven Natura-alue (FI0100066)

Metsähallitus pitää **Sipoonkorven Natura-alueen** osalta (FI0100066) tehtyä arviointia riittävän asianmukaisena vaikkakin osittain puutteellisena. Oleelliset vaikutusmuodot on tunnistettu ja vaikutuksia on arvioitu riittävästi sekä kohdennettu oikein suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin. Arvioinnissa ei ole esitetty vaikutus-taulukossa (s. 136) kulumiseen liittyvää vaikutusta puustosiin soihin muutoin kuin mainitsemalla että ne ovat ”virkistyskäytön kannalta vaikeakulkuisia alueita; yksittäisiä polkuja”. Sipoonkorpi on tyypillisesti metsien ja soiden muodostamaa aluetta ja paikoitellen pienipiirteistä mosaiikkia, jolloin kulkemista ohjautuu väkisinkin myös puustoisille soille liikuttaessa alueella.

Arvioinnissa on viitattu (s.134) Östersundomin yhteisen yleiskaavan aiemman ehdotuksen Natura-arviointiin, jonka mukaan virkistyskäytön lisäys ei ole kuitenkaan erityisen suuri suhteessa Sipoonkorven alueelle ennustettuun virkistyskäytön yleiseen kasvuun. Sipoonkorven kansallispuiston käyntimäärät ovat Metsähallituksen tekemien laskentojen mukaan vaihdelleet vuosien 2012 noin 95 000 käyntikerran ja vuoden 2018 noin 99 000 käyntikerran välillä eli suurta nousua käyntimäärissä ei ole tapahtunut tuona ajanjaksona. Käyntimäärät ovat vaihdelleet eri vuosina ollen alhaisimmillaan noin 75 000 käyntiä vuosittain.

Metsähallitus ei yhdy arvioinnin johtopäätökseen, jonka mukaan virkistyskäytön todennäköinen lisääntyminen kansallispuiston alueella määräytyy pääkaupunkiseudun, Uudenmaan ja Etelä-Suomenkin mittakaavoissa, eikä maakuntakaavoituksella osoitetulla 100 000 uuden asukkaan lisäämisellä kansallispuistoon rajautuen olisi merkittäviä vaikutuksia. Päivittäisen virkistyskäyttöpaineen arviointi ja suuntautuminen (etäisyys) Östersundomin ja Sipoonkorven alueella olisi ollut hyvä esittää arvioinnissa edes jollakin tasolla.

Metsähallitus katsoo, että maakuntakaavan mahdollistama yhteensä jopa 100 000 asukkaan mahdollistavien asuntoalueiden rakentaminen alueen aivan läheisyyteen aiheuttaa yleisen virkistyskäytön käyttöpaineen nousemista suuremman käyttöpaineen, eikä täten kansallispuiston 10-15 vuoden ajanjaksolle oleva hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttaminen pelkästään voi olla maakuntakaavassa viitattu olennainen työkalu heikentävien vaikutusten minimoiseksi. Riittävän leveät virkistysalue- kaavamerkinnät kansallispuiston ja Natura-alueeseen rajautuen tulisi olla

11.10.2019

jo maakuntakaavatasolla käytön ohjaamiseksi. Koska kansallispuisto on Natura-aluetta lähempänä olisi laajemman virkistysalueen osoittaminen kansallispuiston ja asuinalueen väliin tarpeen ja tämä suojaisi edelleen myös Natura-aluetta paremmin.

Arviointien pohjalta voidaan kuitenkin tehdä johtopäätöksiä vaikutusten merkittävydestä. Metsähallitus katsoo, että johtopäätökset ovat Sipoonkorven Natura-alueen osalta oikeita ja riittävästi perusteltuja sekä yhtyy johtopäätöksiin, joiden mukaan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen luontoarvoihin ei synny, kun esitetyt lieventämistoimenpiteet toteutetaan alemman asteen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Vaikutusten seuraamiseksi jatkosuunnittelussa on tarpeellista tehdä perusteellinen seurantasuunnitelma, joka seuraa rakentamisesta, virkistyskäytön kasvusta ja muista muutoksista aiheutuvia muutoksia Natura-alueiden suojelun perusteena oleville luonnonarvoille.

Mahdolliset vastineet pyydetään toimittamaan osoitteeseen kirjaamo@metsa.fi ja viitteeksi asianumero MH 2301/2019. Lausunnon valmisteluun on osallistunut erikoissuunnittelija Annukka Rasinmäki.

Mikael Nordström, Aluepäällikkö
Metsähallitus, Rannikon Luontopalvelut

Tiedoksi

